

A/ 3:1-11. Miraklet. Dets udførelse.

B/ | a/ 3:12-16. Forklaring. "Navnet".
 | b/ 3:17-24. Profetisk anvendelse.

(B/ | (a/ 3:25-4:10. Forklaring. "Navnet".
 | (b/ 4:11-12. Profetisk anvendelse.

(A/ 4:13-22. Miraklet. Dets anerkendelse.

Beretningen om den lamme er velkendt. Den lamme er en type på Israel, ude af stand til selv at komme ind i Helligdommen. Navnet "Jesus af Nazareth" er det Navn, hvorved den lamme bliver helbredt; og der er særlig eftertryk på denne vor Herres titel, som ikke benyttes noget sted i kirke-epistlene. Det var det Navn, som Israel hadede og som Han bar skrevet på korset:

"Men Pilatus havde også skrevet en overskrift og sat den på korset. Men der var skrevet: **Jesus af Nazareth, Jødernes Konge**"
(Johs.19:19).

Ypperstepræsterne brød sig ikke herom og sagde til Pilatus:

"Skriv ikke: Jødernes Konge, men: "Han sagde:
"Jeg er Jødernes Konge". Pilatus svarede: "Hvad jeg skrev, det skrev jeg" (Johs.19:21,22).

Når Guds formål kræver det, står selv en vægelsindet Pilatus fast. Jesus af Nazareth ER Jødernes Konge, og det var igennem dette foragtede Navn, at miraklet udførtes; og det er ved det foragtede Navn, at hele Israel skal frelses.

Den lamme helbredes ved kraften i dette Navn og han gik ind i Helligdommen, "hvor han gik omkring og sprang og lovede Gud", idet han således typisk opfyldte og karakteriserede Israels genoprettelse, hvor "da springer den halte som en hjort" (Es.35:6 og læs konteksten).

Strukturen fremhæver disse ting og skulle glæde enhver med sine perfekte detaljer - jvf. nedenstående. Lad os imidlertid først se leddet A/ 3:1-11: Miraklet og dets udførelse.

A/ | a/ 1. Peter og Johannes gik op i Templet.
 | b/ 2. Den skønne port. Lam mand siddende.
 | c/ 3-9. Miraklet, i Jesu Kristi Nazaræerens Navn.
 | (b/ 10. Den skønne port. Lam mand, der havde siddet.
 | (a/ 11. Peter og Johannes. Salomons søjlegang.

Inden vi ser på udvidelsen af de to led B/ og (B/, skal vi gerne fremhæve følgende: I begge Peters henvisninger til profetien, vedrører det Gud som *Abrahams Gud*, "vore fædres Gud". Hvad er forbindelsen mellem helbredelsen af den lamme og Guds pagt med Abraham? Lad Peter selv sige os det: "Disse dage" (3:24), "disse sidste dage" (2:17), de dage på hvilke apostlene bar deres vidnesbyrd, havde været emnet for profeti langt tilbage:

"Moses sagde.....men også alle profeterne fra Samuel af og derefter så mange som talte, have også forkyndt disse dage" (3:22-24).

Det nuværende tidspunkt var derfor af den største betydning for hele Israel :

"I ere profeternes sønner og sønner af den pagt, som Gud sluttede med vore fædre, da Han sagde til Abraham:"Og i din sæd skal alle jordens slægter velsignes."

For eder FØRST har Gud oprejst Sin Tjener og sendt Ham for at velsigne eder, når enhver af eder vender om fra sin ondskab" (3:25-26).

Pagten med Abraham inkluderede velsignelsen af alle jordens folkeslag. *Israel* var den udvalgte nation og det udpegede redskab, hvorigennem denne velsignelse skulle komme. Derfor måtte først Israel blive restaureret

før genoprettelsens tider kunne komme og velsignelsen også tilflyde hele jorden til den yderste ende. Derfor kom Herren til *Israel* FØRST. Et frelst og genoprettet Israel, som Guds hellige og kongelige præsteskab, ville også føre til en frelst og genoprettet verden. Løftet til Abraham var ubetinget: "Og i din sæd skal alle jordens slægter velsignes." Her er begrundelsen for Israels forrang og udvælgelse fremfor alle andre nationer.

Men lad os vende tilbage til resten af strukturen og se lidt nærmere på Peters forklaring til : "I israellitiske mænd":

Leddets B/ 3:12-24.

- a/
 - D/ 13-. Abrahams og Isaks og Jacobs Gud, vore fædres Gud.
 - E/ -13. Herliggjort Sin Tjener Jesus.
 - F/ 14,15-. Kristus prisgives, fornægtet, ihjelslået. "I"; "I"; "I";
 - G/ -15. Vidnesbyrd om opstandelsen.
 - H/ 16-. Kraften i Hans Navn.
 - I/ -16. Førlighed i påsyn af eder alle.
- b/
 - J¹/ 17,18, Opfyldelse af ting forkyndt ved alle profeternes mund - lidelse.
 - K¹/ 19-21-. Omvendelse, Vederkvælgelse, Genoprettelse. Sende Den for eder bestemte Kristus, Jesus.
 - J²/ -21. Opfyldelse af ting, hvorom Gud har talt ved Sine hellige profeters mund.
 - K²/ 22-24. Høre.....hvis ikke - udryddes. Disse dage.

Leddets (B/ 3:25-4:12.

- (a/
 - (D/ 25. I ere profeternes sønner. Sønner af den pagt, Gud sluttede med vore fædre. Abraham.
 - (E/ 26. Oprejst - for eder først - Sin Tjener.
 - (F/ 4:1-2. Præsterne, høvedmanden, saddukæerne kom over apostlene.....
...harmedes.
 - (G/ -2-4. Forkyndelse om opstandelse. Mange troede.
 - (H/ 5-10. "Hvad Magt eller hvilket Navn?" Kraften i Hans Navn.
 - (I/ -10. "Rask her for eders øjne".
- (b/
 - (J¹/ 11. Den afviste sten er bleven Hovedhjørnesten.
 - (K¹/ 12-. "Der er ikke FRELSEN i nogen anden".
 - (J²/ -12-. Ikke noget andet Navn under Himmelen.
 - (K²/ -12. Ved Hvilket vi skulle blive frelste. (Helbredelsen af nationen).

Den lamme mand stod for Israels øjne og besad gennem kraften i Navnet Jesus Kristus af Nazareth sin "førlighed". Samme ord - "førlighed" - på græsk benyttes af LXX i Esajas 1:6 og sammenhængen er betagende, for den der har øjne at se med:

".....Israel kender intet, Mit folk kan intet fatte.

Ve det syndefulde folk, en brødebetyngt slægt.

De svigtede Herren, lod hånt om **Israels Hellige**, vendte Ham ryg!

Kan I tåle flere hug, siden I stadig falder fra?

Kun sår er hovedet, sygt hele hjertet; fra fodsål til isse er intet HELT...."(Es.1 :3-6).

Hele nationens legeme var korrupt og sygt. Her, gennem et mirakel, står den lamme mand i fuld "førlighed" og hel og sund: her var sandelig en udvisning af "den kommende æons kræfter".

Denne helbredelse er benyttet af Peter som *en type og et tegn* i kap.4 (jvf. iøvrigt 4:22, der netop kalder dette for et "helbredelsestegn" og sammenlign igen Mark.16, der netop specielt nævner bl.a. helbredelse som tegn, hvorved Herren stadfæstede ordet).

I 4:9 er ordet "helbredet" på græsk sesōstai fra sōzō: "at frelse". Det er det samme ord, der oversættes med "og der er ikke frelse i nogen anden", Når vi ydermere noterer den bestemte artikel i grundteksten, ser vi endnu tydeligere Peters pointe. Den lamme mand står *frelst* (helbredt) ved Navnet Jesus Kristus af Nazareth

"Hvem I have korsfæstet, Hvem Gud har oprejst fra de døde.....og der er ikke **frelsen** (helbredelsen) i nogen anden".

Således bekræftedes vidnesbyrdet. Her er "så stor en frelse", som blev "**stadfæstet**" - "idet Gud vidnede med både ved tegn og undere....." (Heb.2:4).

Israels helbredelse venter stadig; nationen omvendte sig ikke og troede på Gud. Ligesom i Esajas' dage var "de frelste" (tous sōzomenous, Acta 2:47) blot en "Rest":

"Havde ikke Hærskarers Herre levnet os en Rest, da var vi som Sodoma, lignede Gomorra" (Es.1:9).

Den lamme mand var helbredt gennem det foragtede Navn; men det vil være *det* Navn, der er *frelsen* for jøderne. I forbindelse med titlen anbragt over korset og som det sidste vedrørende korsfæstelsen, bør vi notere Johannes' ord. Vidnesbyrdet er givet "for at også I skulle tro", og Johannes gør opmærksom på skriftordet, der siger:

"De skulle se hen til Ham, Hvem de have gennemstunget".

Det gjorde jøderne *den* dag og det vil ske igen, men i en anden sammenhæng; for Zakarias, der profeterede dette, beretter, at når det finder sted, så vil Israels genoprettelse følge. Det *kunne* den have gjort dengang - og det *vil* den, når Herren kommer i Sin Herlighed; den selv samme Jesus af Nazareth, så længe foragtet af sine brødre, skal endnu engang stå på Oliebjerget og udvirke alle de nådens formål, der afventer Israels omvendelse (Zak.12-14).

Denne ændrede holdning til "Jesus af Nazareth", som tilvejebringer og udvirker nationens helbredelse, ser vi i Esajas 53:

"Han var foragtet og ikke at regne blandt mænd. En Mand fuld af pine og forsøgt i sygdom; og som En, for Hvem man skjuler ansigtet (*eller*: Han skjulte, som det nu skete, Sit ansigt for os), foragtet, og vi agtede Ham for intet" (53:3).

Dette var den jødiske bedømmelse af "Jesus af Nazareth"; men umiddelbart derefter åbenbarer profeten for os den overraskelse, som vil blive udtrykt af Israel den dag, de ser hen til Ham, Hvem de have gennemstunget:

"Visseligen, HAN har taget VORE sygdomme på Sig og båret VORE smerter; men vi agtede HAM for plaget, slagen af Gud og gjort elendig.

Men (og bemærk her, hvorledes sandheden er ved at blive åbenbar for dem) HAN blev såret for VORE overtrædelser og knust for VORE misgerninger; straffen var lagt på HAM, for at VI skulle have fred, og VI have fået lægedom ved HANS sår" (53:4-5 og læs resten af dette betagende kapitel).

Teksten bør læses højt for at blive appriceret - med eftertryk på "Han" og "vore". Israel afviste Jesus af Nazareth og foragtede Ham og regnede Ham for slagen af Gud. Men når de til sidst angrer og omvender sig og tror, da vil de erkende og anerkende, at der var for *deres* synder, og ikke Hans egne, at Han døde og de vil på *den* dag med glæde tildele Ham Hans titel som Jesus, deres Messias fra Nazareth (denne titel benyttes af Peter i Acta 3:6 og 4:10, idet læseren erindrer, at "Kristus" er den græske oversættelse af det hebraiske "Messias").

Idet vi opsummerer en smule, har vi således set følgende:

1. Det fremtrædende spørgsmål. Genoprettelse af Kongedømmet for Israel.
2. Forberedelsen. Fuldstændiggørelsen af "de Tolv".
3. Faderens forjættelse. "Dette er det" talt ved Joel - Herrens Dag.
4. Den begyndende opfyldelse. Udgydelsen af pneuma hagon: "kraft fra det Høje".
5. Jesus af Nazareth, Davids større Søn, oprejst fra de døde til at sidde på hans trone.
6. Den lamme helbredt. Helbredelsestegn (4:22). Type på Israels helbredelse og frelse.

Alle disse ting centrerer sig om apostelens ord:

”DERFOR fatter et andet sind og vender om,
 FOR AT eders synder må blive udslettede,
 FOR AT vederkvægens tider må komme fra Herrens åsyn,
 OG Han må sende Den for eder bestemte Kristus,
 Jesus, Hvem Himmelen skal modtage indtil alle tings genoprettelses tider, hvor-
 om Gud har talt ved Sine hellige profeters mund fra de ældste dage”
 (Acta 3:19-21).

Tydeligere kan hele formålet med pinsen og apostlenes vidnesbyrd ikke angives. Men Israel omvendte sig ikke! En del af jøderne omvendte sig imidlertid, nemlig den troende ”Rest”, der - i modsætning til nationen som helhed - troede og blev døbt på Jesu Kristi Navn til syndernes forladelse, og modtog HelligÅndens gave, nemlig ”hellig ånd” (*pneuma hagion*), d.v.s. ”kraft fra det Høje”, som omtalt. Dette var i overensstemmelse med, hvad Peter forkyndte, hvorledes profeten Joel havde talt vedrørende de ”sidste dage”:

”og det skal ske, enhver som påkalder sig Herrens Navn, skal frelses” (2:21).

På det tidspunkt, hvor *hele* Israel således påkalder sig Herrens Navn, skal også de blive frelst og genoprettet:

”Den (tredjedel, der er tilbage efter Jacobs store trængsel, der er forbunden med Herrens store og frygtelige Dag) skal på kalde Mit Navn, og Jeg svarer; Jeg siger: ”Den er Mit folk”. Og den skal sige: ”Herren er min Gud” (Zak.13:9).

Dette finder sted på ”hin dag”, hvor alle folkeslagene kommer op mod Jerusalem og hvor Herren kommer Sit betrængte folk til undsætning; på den dag, hvor Herren kommer i Herlighed og Vælde og atter sætter fod på Oliebjerget, der deles i to; på den dag, hvor Herren udgyder

”over Davids hus og Jerusalems indbyggere Nåden og bønnens ånd, SÅ de ser hen til Ham, de har gennemstunget og sørger over Ham, som man sørger over en enbåren søn.....” (Zak.12:10).

Hele Zakarias’ sammenhængende profeti kapitel 12, 13 og 14 bør læses; bemærk profetiens ”adresse”; den er ”et udsagn; Herrens ord om Israel”.

Det ”Herrens Navn”, som Israel skulle påkalde sig til frelse, var Immanuels (”Gud med os”) jordiske Navn; det Navn, som Gud Selv bar ”i Søn”, Ordet, Der blev kød og tog bolig iblandt mennesker, nemlig: ”Jesus Kristus af Nazareth”. Og *Navnet* var derefter en væsentlig del af apostlenes vidnesbyrd:

1) Den lamme helbredes ved dette *Navn*; Peters ord til mængden, der samledes, var:

”I israelitiske mænd.....

Livets Fyrste slog I ihjel, Hvem Gud oprejste fra de døde, hvorom vi ere vidner. Og i troen på Hans Navn har Hans Navn styrket denne”.

2) Rådet spurgte apostlene:

”Af hvad magt eller i hvilket Navn have I gjort dette?”.

Peter svarer:

”I folkets rådsherrer og ældste.....da skal det være eder alle og hele Israels folk vitterligt (og bemærk igen ”adressen”), at ved Jesu Kristi Nazarærens Navn, Hvem I have korsfæstet, Hvem Gud har oprejst fra de døde, ved dette Navn er det, at denne står rask for eders øjne. Han er den Sten, Som blev agtet for intet (jvf. Es.53:3) af jer, I bygningsmænd, men Som er bleven en Hovedhjørnesten (jvf., hvad vi tidligere skrev herom). Og der er ikke frelsen i nogen anden; thi der er ikke noget andet Navn under Himmelen, givet iblandt mennesker, ved hvilket vi skulle blive frelste” (4:8-12).

Israels lederes hjerter var imidlertid blevet så hårde, at de afviste endog Ham, Hvem Gud havde oprejst

fra de døde:

"Lad os true dem til ikke mere at tale til noget menneske i dette Navn". Og de kaldte dem ind og forbød dem aldeles at tale eller lære i Jesu Navn" (Acta 4:17-18).

Læseren kan selv notere Acta 4:30, 5:21-40 og 5:41. Apostlene fortsatte deres vidnesbyrd og "apostlenes lære", jvf. 5:42 (mere ordret):

"Og hver dag i Templet og fra hus til hus holdt de ikke op, lærende og prædikende Jesus (som) Den Kristus" (bestemt artikel på græsk; egl. "Jesus som Kristusen". Vi oversætter artikelen ved at sige "den Kristus").

"Jesus" var det Navn, hvorved Herren var gjort kendt for Israel. Medens Han endnu var iblandt dem, havde Han pålagt disciplene

"at de ikke måtte sige til nogen, at Han var Den Kristus" (Matth.16:20),

d.v.s. at Han

var Messias, jvf. Johs.1:42; men efter opfarelsen var det apostlenes opgave at proklamere dette faktum til Israel:

"Derfor skal hele Israels hus vide for vist, at denne Jesus, Hvem I korsfæstede, har Gud gjort både til Herre og til Kristus" (Acta 2:36).

Også efter pinsen "holdt de ikke op med at lære.....og prædike, at Jesus er Den Kristus" (5:42). Titlen "Jesus Kristus" vidnede om, at den "Jesus", Han, Som Israel havde korsfættet, var Messias, Guds Salvede, Som var blevet lovet nationen. Israel vidste fra profeterne, hvad titlen "Kristus" involverede: da Herren spurgte farisæerne "Hvad tykkes eder om Kristus. Hvis Søn er Han?", kendte de det rigtige svar: "Davids", skønt de var ude af stand til at forklare, hvorledes Davids Søn også kunne være Davids Herre (Matth.22:41-45. Bemærk, at Peter giver svaret herpå i Acta 2:30-36, idet han har fået sin forstand åbnet til nu at forstå Skriften). Jøderne anerkendte identiteten mellem titlen "Kristus" og "Israels Konge" (Mark.15:32). Derfor erklærede Peter til Israel, at Gud havde oprejst Jesus som Den Kristus til at sidde på Davids trone (Acta 2:29-32).

Jonas-tegnet proklameredes i rigt mål til Israel; tjenerne sendtes atter ud og sagde til de budne: "alle ting ere rede". Med stigende styrke prædiktes der til Israel omvendelse til Herren; vidnesbyrdet udstrækkes endog efterhånden til hedninger!! - med det helt særlige formål om muligt derigennem *at provokere Israel til jalousi*; men det vender vi tilbage til.

Til Israel som nation gjaldt løftet om Kongedømmet - og det vil være som nation på jorden, at de en dag vil indgå i deres kaldelse og få opfyldt deres håb. Således var også Messias blevet dem lovet igennem deres kongelige linie: at Han skulle være Israels Konge; derfor var det, at Herren netop var "født af Davids sæd efter kødet" og det om Israel sagdes "af hvem Kristus er efter kødet" (Rom.1:3, 9:5). Fra fødslen af var Herren Israels Konge og Hans opstandelse, hvorved Hans *kød* ikke så forrådnelse, var en opfyldelse af løftet til David, at En af hans sæd - efter kødet - nemlig Kristus skulle oprejses til at sidde på hans trone.

Således ser vi, at på samme måde som det primære aspekt af Herrens jordiske tjeneste var, at Han var "ikke udsendt uden til de fortabte får af Israels hus" (Matth.15:24), således vidnede apostlene overfor Israel vedrørende Herren i opstandelsen, at "for eder først har Gud oprejst Sin Tjener og sendt Ham, for at velsigne eder, NÅR enhver af eder vender om fra sin ondskab" (Acta 3:26). Herren var, som apostlene forkyndte, "Den for eder bestemte Kristus, Jesus" (3:20). Men det glade budskab vedrørende Guds oprejsning af Kristus fra de døde for at velsigne Israel, var forbunden med et *betinget løfte*, som vi har set; Israels korsfæstelse af deres Messias var en national forbrydelse, der dog blev tilgivet nationen; men på den anden side krævedes der en national omvendelse fra Israels side i disse dage, for at Herren skulle komme igen:

"Fatter et andet sind og vender om, FOR AT.....Han må sende Den for eder bestemte Kristus Jesus!".

Således, hvis Israels omvendte sig, ville deres Konge igen blive sendt til dem. Derfor henvendte apostlene sig til Israel som helhed og opfordrede enhver af dem til at angre og vende om:

"Derfor skal **hele** Israels hus vide for vist, at denne Jesus, Hvem I korsfæstede, har Gud gjort til både Herre og til Kristus.....**Omvender** eder, og **hver af eder** lade sig døbe på Jesu Kristi Navn til eders synders forladelse" (Acta 2:36-38, jvf. 3:26, 4:10).

Igennem selve opstandelsen og ophøjelsen af Jesus Kristus genfinder vi det samme primære aspekt i apostlenes vidnesbyrd. Det er *Israel og Israels omvendelse*, vidnesbyrdet drejer sig om i disse dage. Læseren bedes indstændigt overveje følgende udsagn:

"For **eder først** har Gud oprejst Sin Tjener og sendt Ham for at velsigne **eder**, **NÅR** enhver af **eder vender om** fra sin ondskab".

"**Vender om**, **FOR AT**.....Han må sende Den **for eder bestemte** Kristus, Jesus".

"**Vore fædres** Gud oprejste Jesus, Hvem I hængte på et træ og sloge ihjel. Ham har Gud ved Sin højre hånd ophøjet til Fyrste og Frelser **FOR AT** give Israel **OMVENDELSE** og syndernes **forladelse**" (5:30,31).

Vi forstår efter alt dette, at Herrens Komme for at oprette Kongedømmet *var* nær og *ville have medført* alle tings genoprettelse, nemlig de ting, som profeterne havde talt om - HVIS Israel havde omvendt sig. Derfor undrer det os ikke, at hele Acta og samtlige epistler skrevet i dette tidsrum, indeholder denne forventning om Herrens snarlige parousia: "Kommen tilstede". For det er først i Acta 28, at Israel ses endeligt sat tilside - for en stund. Igennem hele Acta-administrationen er det - menneskeligt talt - et uafklaret spørgsmål, OM Israel ville vende sig til Herren. Derfor er det, at Herren, i Sit svar på disciplenes spørgsmål om "opretter Du på denne tid Kongedømmet igen for Israel?", siger til dem:

"Det tilkommer ikke eder at **kende** tider eller timer, hvilke Faderen har fastsat i Sin egen magt".

Ligeledes kan vi med sikkerhed herefter sige, at alle de ting, der nævnes af Herren i både Bjerg-og Tempelprofetierne, de var alle at betragte som *virkelig* umiddelbart forestående; og - som vi har set - veerne havde taget deres begyndelse; dette *var* "de sidste dage"; Herrens Dag *var* begyndt; alle ting *var* rede; Kristi forudgående lidelser havde fundet sted og Han kunne nu indgå i Sin Herlighed, etc. For den læser, der virkelig prøver de ting, der er *forskellige* og søger *retteligen* at *dele* Sandhedens Ord - for den læser ophører Skriften og Herrens Ord ikke med at give vidunderlig og sammenhængende mening, for han kan "tro ALT DET, som profeterne have talt" og nødsages ikke til at "åndeliggøre" eller "fortolke" eller blot ignorere store dele af Skriften, for sandelig er AL Skrift Gud-indblæst og nyttig!

Kristi Komme til jorden er den begivenhed, som vil bibringe Israel alle Guds lovede velsignelser. Således var det afgørende for enhver jøde i disse dage at medvirke til opfyldelsen af Guds betingelse; individets tro var i nationens almindelige interesse - medens vidtspredt vantro ville betyde tilbageholdelse for den generation og afvisning af den generation af de velsignelser, Gud havde bestemt for nationen. Samme princip, der vedrører Guds handlen med Israel, kan vi se i den generation, som kom ud af Ægypten. Moses talte Guds ord til dem, men kun Caleb og Josva troede tilfulde på deres egen og Israels velsignelse - folket i almindelighed fulgte netop ikke Guds daværende forkyndelse, hvilket var en katastrofe for den generation, der således gik til i ørkenen og afskar sig selv - gennem vantro - for at indtræde i deres mulige velsignelser.

Peter citerede til Israel Moses' profeti angående Kristus, Der ville blive oprejst for dem:

"Moses sagde: "En profet skal Herren eders Gud oprejse eder af eders brødre ligesom mig; Ham skal I høre i alt, hvad Han end vil tale til eder. Men det skal ske, hver sjæl, som ikke hører Den Profet, skal udryddes af folket" (Acta 3:22-23).

Igen noterer vi "adressen"; Peters citat er et påbud til hver enkelt *jøde*, som en del af den nation - Israel - der er udvalgt til at være en hellig nation og et kongeligt præsteskab. Israel tilsiges, at de nu skal høre Kristus og adlyde, hvad Han har talt; enhver, der afviste dette, ville blive ud-ryddet af (ek: "ud fra") folket. Den, der afviste at høre og adlyde Kristi ord, henvendt til ham, ville - på samme måde som hans fædre før ham - miste sin plads iblandt Israel. Således har også Peter advaret hver enkelt og formanet, idet han sagde:

"Lader eder frelse fra denne vanartede slægt" (2:40).

De Tolvs tjeneste, både ved pinsen og derefter, drejede sig således - som også tidligere - om Guds handlen med Israel som nation. Johannes Døberen var den, der først forkyndte Kongedømmet overfor Israel; og de Tolvs tjeneste efter opstandelsen udsiges tydeligt at være en *fortsættelse* af Johannes' ord. Både Peter og Paulus fremhæver dette. Peter forkyndte overfor Kornelius "det ord, som Han (Gud) sendte til Israels børn" og viste hvorledes

"det begyndte fra Galilæa efter den dåb, som Johannes prædikede"(10:36-37).

Paulus, i sin første refererede tale til Israel i synagogen i Antiokia, forkyndte, at "til os er ordet om denne frelse sendt", idet han forklarede, hvorledes "Johannes forud for Hans (Herrens) fremtræden havde prædikeret omvendelses-dåb for hele Israels folk"; men efter opstandelsen var de Tolv Guds vidner til nationen:

"dem, som vare gående med Ham op fra Galilæa til Jerusalem, dem, som nu ere Hans vidner for folket" (Acta 13:24-31).

Apostlenes henvendelse til Israel i pinsen var identisk med Johannes Døberens, men med den tilføjelse, at Israel nu havde en særlig grund til at adlyde, idet de var skyldige i at korsfæste deres Messias. Johannes Døberen proklamerede (kerussō) "omvendelses-dåb til syndernes forladelse" (Mark.1:4); på samme måde henvendte de Tolv sig i pinsen og derefter til Israel og sagde: "Omvender eder og hver af eder lade sig døbe.....til eders synders forladelse" (Acta 2:38). Johannes kom for at "omvende" mange af Israels børn til Herren deres Gud (Luk.1:16-17) som forberedelse for Ham, Der skulle komme, for denne omvendelse var - som vi har set og som Salomon også erkendte - forudsætningen og betingelsen for national genoprettelse og velsignelse; ligeledes bød også de Tolv Israel, at nationen skulle "vende om", skønt nu var det ikke *fordi* Herren kom, men *fordi* Han *ville komme* (nemlig *igen* i Herlighed) på dette tidspunkt, hvis Israel således adlød (Acta 3:19-20).

Johannes døbte med vand til omvendelse, men som han nu gjorde det, talte han om Den, Som skulle døbe med "hellig ånd (pneuma hagion) og ild" (Matth.3:11). Pinsedag modtog de Tolv denne dåb som opfyldelse af Johannes' ord (Acta 1:3-5) og forkyndte efterfølgende dette til Israel (2:38). Denne dåb blev udgydt som følge af Herrens ophøjelse, som vi har set (2:33). Således blev denne dåb givet for at være et vidnesbyrd overfor Israel - sammen med apostlene - vedrørende Jonas-tegnet, nemlig opstandelsen:

"Peter og apostlene svarede og sagde:".....Vore fædres Gud oprejste Jesus, Hvem I hængte på et træ og sloge ihjel.....Og vi ere Hans vidner om disse ting, *ligesom* også den hellige ånd¹⁾, som Gud har givet dem, som adlyde Ham" (5:29-32).

Således proklameredes omvendelse overfor Israel med stadig stigende styrke. Først Johannes, der proklamerede ordet og døbte med vand, men ikke udvirkede noget mirakel. Herren, tilsammen med de Tolv, fortsatte denne tjeneste og dåb, men bevismæssige mirakler føjedes til (idet Herren overfor Israel gjorde netop sådanne mirakler, som profeterne tilskrev Messias). Pinsedag og derefter proklamerede de Tolv igen omvendelse til Israel og døbte med vand og gjorde mirakler, men nu var der dertil føjet - nu da Herren var ophøjet - endnu et tegn, nemlig dåben med hellig ånd. At denne dåb med hellig ånd eller "kraft fra det Høje" var tilføjet bl.a. som et vidnesbyrd overfor de *vantro* jøder, kan vi også se deraf, at de, som modtog denne gave, inkluderede netop sådanne, som blev istand til at tale i andre tungemål, eller sprog. Da det er således, at "jøder kræve tegn", så forklares det, at "tungetalen er et tegn, ikke for dem, som tro, men for de vantro" (1.Kor.1:22; 14:22. Bemærk Pauli forklaring og konteksten: citat fra Mose-Loven: "Ved folk med fremmede tungemål og ved fremmedes læber vil Jeg tale til dette folk, og de skulle end ikke SÅLEDES høre Mig, siger Herren". "Således er tungetalen til et tegn etc....". HVERKEN den provokerende indpodning af hedninger på Israels olietræ - som deltagere i Israels forjættelser - ELLER endog det, at også hedninger dengang modtog pneuma hagion, stimulerede Israel til at høre eller at vende om; derfor er genoprettelsen af Kongedømmet for Israel udskudt indtil den *nu* fremtidige Herrens Dag - og Kongedømmet blev ikke genoprettet for Israel "på denne tid").

-
- 1) Skønt der her forefindes dobbelt bestemt artikel, så er de brugt grammatisk. Verbet i aorist viser tilbage til den omtalte gave, som HelligÅnden "gav" i Acta 2 og gaven siges der, at være "pneuma hagion". Det fremgår iøvrigt af teksten, at det er gaven, og ikke Giveren, der omtales. Bemærk betingelsen for modtagelse af denne gave. Hvad denne lydighed bestod i kan vi se i Acta 2:38(jvf p. 141).

Resultatet af de Tolvs vidnesbyrd var, at den forsamling af troende, der *allerede* eksisterede i løbet af Herrens jordiske tjeneste, blev mægtigt *forøget*; deriblandt var også Herrens broder Jakob, der sammen med de Tolv udøvede en særlig tjeneste i Jerusalem "til de omskårne":

".....da gave Jakob, Kefas og Johannes.....mig (Paulus) og Barnabas samfundshånd, for at vi skulle gå til hedningerne og de til de omskårne" (Gal.2:9).

"Menigheden (ekklesia) i Jerusalem" (Acta 8:1) var - som sagt - ikke en kirke, der *begyndte* pinsedag, men en *fortsættelse*. Herren havde prædikeret Himmels kongedømme til Israel og efter Hans opstandelse proklamerede de Tolv frelsen gennem troen på Navnet på Israels opstandne Messias, tilligemed løftet om, at hvis Israels folk omvendte sig til Herren, da ville Gud sende Den for dem bestemte Kristus og Han ville oprette og restaurere alle ting, som talt ved profeterne. Det var dette evangelium ved hvilket Jerusalem-menigheden var blevet kaldet og det var i dette Israels håb menigheden fortsatte, ledet af Jakob.

Jerusalem-menigheden bestod af "de omskårne". Ingen hedning omtales som modtaget deri og selve omvendelsen - senere - af også hedninger viste sig at være en alvorlig prøvesten for dem. Menighedens missionsaktivitet var også begrænset til Omskærelsen, for

"de, som nu vare blevne adspredte på grund af den trængsel, som opstod i anledning af Stefanus, vandrede om.....Fønikien.....Kypern.....Antiokia... og de talte ikke ordet til nogen uden til jøder alene" (11:19).

Menigheden inkluderede "en stor mængde af præsterne", som "adløde troen" (6:7); ligeledes var der iblandt dem "nogle af farisæernes parti, som vare blevne troende" (15:5), og 30 år senere kunne Jakob sige til Paulus:

"Broder, du ser, hvor mange tusinde, der er af jøderne, som have antaget troen, og de ere alle nidkære for Loven" (21:20).

"Apostlenes lære" gik ikke ud på "ophævelse" af Loven ; hvorledes kunne den overhovedet det i lyset af Herrens ord til dem:

"Mener ikke, at Jeg er kommen for at nedbryde Loven eller profeterne; Jeg er ikke kommen for at nedbryde, men for at fuldkomme. Thi sandelig siger Jeg eder, indtil Himmelen og jorden forgår, skal end ikke det mindste bogstav eller en tøddel forgå af Loven, indtil det ske alt sammen" (Matth.5:17 og bemærk fortsættelsen vedrørende at holde budene og indgang i Himmels kongedømme).

Vedrørende Guds handlen med *Israel* var der ikke tale om tilsidesættelse af Loven. Tværtimod ser vi, at når Israel endelig genoprettes bliver de givet et hjerte, med hvilket de *kan* overholde Loven:

"Dette er den
Pagt, Jeg efter hine dage slutter med Israels hus", lyder det fra Herren: "Jeg giver dem Min Lov i deres indre og skriver den på deres hjerter, og Jeg vil være deres Gud og de skal være Mit folk" (Jer.31:33).

"Jeg vil.....bringe eder til eders land.....Jeg giver eder et nyt hjerte, og en ny ånd giver Jeg i eders indre.....Jeg giver Min ånd i eders indre og virker, at I følger Mine vedtægter og tager var på at holde Mine Lovbud" (Ez.36:24-27).

Menigheden i Jerusalem, de omskårne, hvem Jakob tjente, besad det særlige håb knyttet til Omskærelsen; og de ting, de overholdt, var sådanne, der krævedes i forbindelse med "Omskærelsens Pagt" (Acta 7:8), hvorfor Jakob - inklusivt Jakobs brev - særligt og primært henvender sig til "de omskårne". "Omskærelse" var fastsat af Herren som "pagtstegn" mellem Gud og Abram og hans afkom vedrørende at Gud den Almægtige ville være deres Gud; at Abrams efterkommere skulle være en mængde folk og besidde hele Canaans land til evigt eje (1.Mos.17). Et parallelt eksempel på et sådant pagtstegn er regnbuen, der fastsattes i Noahs dage mellem Gud og alt levende på jorden, at der ikke mere skulle være en vandflod, der ville ødelægge alt kød (1.Mos.9:9-17).

"Omskærelsens Pagt" etableredes overfor Abram "fra slægt til slægt, og det skal være en evig (olam: samme som græsk æon) pagt"; og denne pagt skulle de holde fra slægt til slægt, derved at alt af

mandkøn "hos eder" skulle omskæres. Hvis ikke, skulle sådanne "udryddes af deres folk"; og bemærk, at det er samme straf, som for den, der ikke dengang i Acta-perioden hørte Den Profet, Der var oprejst af Gud, nemlig Jesus Kristus.

"De omskårne" blev også givet regler, som - ligesom dette pagtstegn - skulle overholdes *fra slægt til slægt*: påske-festen (2.Mos.12:14-17) og de andre højtider (3.Mos.23:14,21,31,41; Esth.9:28), ligesom også tilbedelsen af Gud i forbindelse med Tabernaklet og "det stadige brændoffer" (2.Mos.29:42) og de andre forbundne Guds-tjenester (2.Mos.27:21, 30:8,10,21, 31:13,16). Profetien viser os, at når det er muligt vil "Omskærelsen" - jøderne - igen opbygge Templet og genindsætte hele ceremoniellet og dette vil have Guddommelig anerkendelse, idet Skriften - når Den henviser til disse fremtidige begivenheder - taler om "Guds Tempel" (2.Tess.2:4), "Det hellige sted" (Matth.24:15); og Tempelts ofringer kaldes, som i gamle dage, for "det stadige brændoffer" (Dan.11:31).

Jakobs tjeneste overfor "de omskårne" involverede også overholdelsen af alle de ting, der var påbudt Omskærelsen "fra slægt til slægt". Helligdommen var deres centrum, hvor de troende samledes efter pinsens begivenheder (Acta 2:46, 3:8-11) og hvor Peter vidnede efter udtrykkelig ordre fra Herrens engel (5:9-21,25). I den sidste henvisning til denne menighed er Helligdommen stadig begivenhedernes centrum (21:27). Ligesom under Herrens jordiske tjeneste i Israel, således fortsatte alle ting også under Jakobs ledelse med at blive gjort som Moses havde befalet, og dette siges intet sted at være forkert; "de omskårne" fra Jerusalem-menigheden kritiseres først, da "nogle fra Jakob" søgte at påtvinge de hedninge-troende at leve som jøderne (Gal.2:12). Paulus selv - i sin gerning som jøde og specielt når han havde noget at gøre med "de omskårne" - levede i fuld efterfølgelse af Lovens bud. Han praktiserede omskærelse, da det drejede sig om en jøde (Acta 16:3); overholdt højtiderne (18:21); overholdt Loven (25:8). Han gik også op til Jerusalem for at tilbede (24:11); frekventerede Helligdommen og engagerede sig i en ceremoni, som nødvendiggjorde (idet han havde aflagt nasiræer-løfte) at der skulle bringes ofringer for ham (21:26, jvf. 4.Mos. 6). At dette ikke slog ham som usædvanligt, ser vi deraf, at han havde gjort noget tilsvarende før (18:18).

Lad os derfor selv være istand til at "prøve de ting, der er forskellige". Omskærelse eller ikke er i sig selv uden betydning, som Galaterbrevet så tydeligt fremhæver. Enhver troende, omskåret eller uomskåret, hedning eller jøde, er kun retfærdiggjort overfor Gud gennem een eneste ting: Herren Jesu Kristi fuldkomne og endelige gerning, idet vi igennem tro herpå REGNES for retfærdige overfor Gud. Hverken tro *i sig selv* eller ofringer eller Loven *i sig selv* retfærdiggør, men kun effekten heraf, så at sige, som anerkendt af Gud, *fordi* Kristus tog vor synd på Sig.

I KRISTUS kan Gud tilregne mennesket både tro, ofringer og Loven som retfærdighed. Det drejer sig således enkeltvis om, hvad Gud åbenbarer overfor de forskellige Kaldelser som tilregnet retfærdighed i *Kristus*. Eksempelvis er det tydeligt, at Hebræerbrevet vedrører den troendes jødes fremgang til "fuldkommenhed" eller "fuldvoksenhed" i og med erkendelsen af, at Kristus havde fuldkommet hele Loven; på *det* grundlag kunne den troende forlade begyndelsesgrundene og erkende sin fuldkommenhed i Kristus alene og *således* "vokse" og vandre *sin* Kaldelse værdig - og tilbagefald *herfra* involverede "for-tabelse", d.v.s. tab af belønning (jvf. Bjerg-prædikenen), men ikke tab af frelse. Ikke alle troende jøder ville kunne se denne fuldkommenhed i Kristus alene og var derfor "nidkære for Loven", hvilket bestemt ikke var nogen synd for *dem*.

Ligeledes kunne da også Paulus - dels for ikke at være en anstødssten for sine svagere brødre efter kødet; dels som jøde overfor jøderne - udmærket opføre sig som nævnt, fordi han netop erkendte og prædikede fuldkommenheden i sin Herre, hvorfor Lovens regler - som *regler* - var ham irrelevant, for han var "fri i Kristus". Den apokryfe tilføjelse til Lukas-evangeliet illustrerer måske meningen, omend det ikke er Skrift. Efter sigende så Herren en mand, der arbejdede på Sabbaten og Han skulle have udtalt:

"Mand! hvis du ved,

hvad du gør (jvf. at Sabbaten var til for menneskets skyld og ikke omvendt) er du velsignet; men hvis du ikke ved, hvad du gør, da er du forbandet".

Jakobs brev: nogle korte bemærkninger

I lyset af ovenstående bør vi kort notere visse ting i Jakobs brev. Herrens broder adresserer sin epistel til "de tolv stammer i Adspredelsen" (1:1), d.v.s. til Israel spredt blandt folkeslagene, hvorfra mange - som vi så - havde været tilstede på pinsedagen. "Brødre" kalder Jakob modtagerne, og dette var den sædvanlige måde, hvorpå en jøde tiltalte en anden af nationen, uanset om han var troende eller ej, jævnfør at Peter talte til jøderne som "brødre", da han vidnede til dem om "Jesus, Hvem I have korsfæstet" (Acta 2:29-36); ligeledes modtog Paulus "breve med til brødrene i Damaskus" for derved at blive introduceret til synagogeformisterne, som kunne bistå ham i forfølgelsen af de jødiske troende (Acta 22:5)

Jakobs brev er fuldstændig jødisk i atmosfære. Abraham henvises der til fra det naturlige jødiske standpunkt: han er "vor fader" (2:21) og menigheden forsamles i synagogen (2:2 græsk *synagogos*, oversat i den danske bibel med "forsamling"). Der var intet i den Kaldelse for de jødiske troende, som Jakob skrev til, der gjorde det essentielt, at den troende skulle holde sig væk fra synagogen - tværtimod. I diskussionen i Acta 15 gav Jakob visse regler for at retlede hedningerne, men vedrørende jøderne sagde han:

"Thi Moses har fra gammel tid i hver by mennesker, som prædike ham, idet han oplæses hver sabbat i synagoeerne" (Acta 15:21).

Jøderne i denne Kaldelse havde troet Moses fuldtud, for de modtog netop "Den Profet", om Hvem han talte, nemlig Jesus Kristus. Ligeledes adlød de det, som Moses havde pålagt Israel "fra slægt til slægt". Derfor var det da også til synagoeerne, at Saul (Paulus) gik i sin iver efter at forfølge de troende blandt Israel (Acta 9:2, 22:19, 26:11). Det var således også synagoge-menighedens "ældste" (2:2, jvf. 5:14), som den syge kunne kalde til sig med henblik på salvelse med olie og bøn - og "troens bøn skal frelse (*sosai* : eller "helbrede") den syge". Igen har vi her helbredelses-tegnet og sammenlign Jakobs forudgående bemærkning om *dom* og bemærk ligheden med Herrens ord i Bjerg-prædiken.

Jakob skrev til disse jøder, ikke for at tale til dem om initial tro og frelse, men for at tale til dem om det privilegium at udholde trængsler tålmodigt og vise deres tro i gerninger, for at de måtte blive "fuldkomne". "Herrens Tilkommelse", siger Jakob, "er nær!" (5:8), hvortil han tilføjer: "Se, Dommeren står for døren" (5:9).

Jakob siger, at Herrens Komme var "nær", fordi - ganske simpelt - det *var* den; betinget af Israels attitude og omvendelse. Hans emne var den individuelle troendes lejlighed - i lyset af og afventende denne deres håbs Komme - til således at udholde og arbejde, at den troende, når Dommeren kom, måtte blive fundet "fuldkommen" eller fundet at "have stået prøve", vedrørende den måde, han havde vandret på:

"Salig den mand, som holder prøvelse ud, thi når han har stået prøve (*dokimos*; jvf. f.eks. 2:Tim.2:15), skal han få Livets krans (eller krone), som Herren har forjættet dem, der elske Ham" (1:12).

I Bjerg-prædikenen noterede vi, at "fuldkommen" (*teleios*) ikke henviser til spørgsmålet om synd, for endskønt Herren ikke besad synd blev Han dog "fuldkommet igennem lidelser" (Heb.2:10); men "fuldkommenhed" vedrører modenhed eller fuldvoksenhed, d.v.s. at leve således i overensstemmelse med det af Gud fastsatte eller åbenbarede indenfor en Kaldelse, at det mål, der er sat foran den troende, må blive nået. Som eksempel på at "fuldkomme" henviser Jakob til "vor fader" Abraham, som udfra dette aspekt blev "retfærdiggjort af gerninger", netop derigennem at

"troen virkede sammen med hans gerninger og ved gerningerne blev troen **fuldkommet**" (2:21-23).

Det udkræves af troen (for at Gud tilregner den som retfærdighed, hvorved vi bliver retfærggjort af Ham), at den er af en sådan karakter, at den ytrer sig også gennem tilstedeværelsen af gerninger:

"Hvad gavner det, mine brødre, om nogen siger han har tro, men ikke gerninger? Mon troen (bestemt artikel: **den tro**; henvisende) kan frelse ham?" (2:14)

Ved at troen bærer frugt i gerninger, bliver troen "fuldkommet":

"Mine brødre, agter det for idel glæde, når I stedes i mange hænder prøvelser, vidende, at eders tros prøve virker udholdenhed; men udholdenheden bør medføre fuldkommen gerning, for at I kunne være fuldkomne og uden brøst, så I ikke stå tilbage i noget" (1:3-4).

(Jævnfør for samme princip: Ef.2:8-10: "Thi af nåden ere I frelst ved tro.....ikke af eder selv.....ikke AF gerninger.....Thi skabte i Kristus Jesus TIL gode gerninger.....for at vi skulle vandre i dem".)

Indenfor de frelstes forskellige Kaldelser genfinder vi princippet om fuldkommengørelse; men afhængig af Kaldelsen er der også forskel på den rettesnor, hvorved den troende burde indrette sit liv for at nå målet. Således formanede Paulus dem, hvis Kaldelse vedrører "velsignelser i de himmelske pladser", om at

"vandre værdig den Kaldelse, med hvilken I bleve kaldede" (Ef.4:1)

og følgelig ikke vandre efter

regler, som vedrørte en *anden* Kaldelse, hvormed de *ikke* var blevne kaldede.

Den Kaldelse, som Jakob tjente overfor, besad Lov som rettesnor for de regler, der var gældende for disse troendes vandring: ikke til "frelse", men for at de skulle nå målet, at de måtte blive "fuldkomne". Den Lov, der ville dømme disse troendes liv, var en "frihedens lov":

"Taler således og gør således, som de, der skulle dømmes efter frihedens lov. Thi (og her er forklaringen på den lov) dommen er ubarmhjertig imod den, som ikke har øvet barmhjertighed: barmhjertighed træder frimodigt op imod dommen" (2:12-13).

Denne regel er i overensstemmelse med Bjerg-prædikenens:

"Salige ere de barmhjertige, thi dem skal vises barmhjertighed" (Matth.5:7).

Det var "den kongelige lov efter Skriften", nemlig:

"Du skal elske din næste som dig selv" (Jak.2:8).

Vedrørende denne lov sagde Jakob, at dersom de opfyldte denne, da "gøre I ret". Essentielt var det en lov, som gengældte et menneske det, som han udviste overfor andre. Således advarede Herren i Bjerg-prædikenen: "Dømmer ikke, for at I ikke skulle dømmes, thi med hvad dom I dømme, skulle I dømmes" (Matth. 7:1-2, jvf. vers 12 samt 6:12-15).

Ligeledes advarer Jakob om:

"Vær ikke vrangtne mod hverandre, brødre! for at I ikke skulle blive dømt" (5:9)

Samme princip udtrykkes andre steder i epistelen: "Gud står de hovmodige imod, men de ydmyge giver Han nåde.....ydmyg jer for Herren, så skal Han ophøje jer" (4:6,10).

Den sande velsignede livsvej i overensstemmelse med denne Kaldelse var at være en "Lovens gører" (4:11), fordi:

"Den, som skuer ind i Frihedens fuldkomne lov og holder ved dermed, så han ikke bliver en glemsom tilhører, men en gerningens gører, han skal være salig i sin gerning" (1:25).

Dette illustrerede Herren Selv i Bjerg-prædikenen ved at ligne den, som "hører disse Mine ord og gør efter dem", med en forstandig mand, som byggede sit hus på klippen (Matth.7:24-27); og Jakob lægger også vægt på sådan visdom i sit spørgsmål:

"Er nogen viis og forstandig iblandt eder? da vise han ved god omgængelse sine gerninger i viis sagthedsmodighed" (3:13).

Det er tydeligt, at denne "gøren" vedrørte deres vandring i deres Kaldelse med henblik på fuldkommenhed og ikke havde noget at gøre med oprindelig frelse i evangelisk betydning. Bjerg-prædikenen, som krævede at de skulle "gøre og lære" Lovens bud, gav samtidigt udtryk for, hvorledes overtrædelser skulle blive tilgivet (Matth.5:17-19, 6:14-15) og var iøvrigt adresseret - som vi så - til et frelst folk. På samme måde

krævede Jakob, at hver enkelt skulle være en "lovens gører"; men selvom han erkendte, at "vi støde alle an i mange ting" og selvom det at "støde an i eet stykke" i realiteten betød, at man "er bleven skyldig i alle" budene (3:2, 2:10), så var der ikke desto mindre draget omsorg for, at den enkeltes synder kunne blive ham forladt (5:15).

Således er Jakobs tjeneste overfor Jerusalem-menigheden af omskærne en "fortsættelse" af alt det, som Herren gjorde og lærte og Jakobs belæring går ud på at etablere og styrke den enkelte i den Kaldelse, hvormed de var blevet kaldet, for derigennem at fremhæve, hvorledes de måtte blive "fuldkomne". I mange henseender er Jakobs brev et godt eksempel på, hvilket udbytte vi får af "retteligen at dele Sandhedens ord". Gennem erkendelse af, hvilken Kaldelse epistelen *først og fremmest* er rettet til, kan vi dels tage hvert ord for absolut pålydende værdi: brevetslære *skal* ikke "passe" sammen med breve skrevet til andre Kaldelser; vi kan tro ALT, det siger; dernæst - når vi har erkendt brevets primære *forståelse* - kan vi med tilsvarende udbytte *anvende* det på os selv og til vor opbyggelse, i det omfang det harmonerer med *vores* Kaldelse som hedninger. Vi undgår - modsat Luther - fortvivlet at kalde det en "strå-epistel" og betvivle brevets plads i de kanoniske skrifter; og vi ser også Jakobs brevs rette plads i Guds store formål, sammen med breve, der taler om retfærdiggørelse gennem tro alene (uden at dette iøvrigt overhovedet er i modstrid med hinanden, hvilket dog er for vidtgående at drøfte her).

Alle Skriftens breve og udtalelser har samme *fundament* : Jesus Kristus og Hans gerning og alt, der følger heraf; men alle er ikke adresseret til samme Kaldelser og samme forsamling af frelste. Alle forsamlinger af frelste er *i* Kristus Jesus; men *hvad* de er i Kristus Jesus (bygningen *på* fundamentet) afgøres af "hvilken Kaldelse, hvormed de ere kaldede".
